Самобутня поезія Володимира Кашки довший час залишалася практично невідомою широкому читацькому загалові. Навіть зважаючи на несприятливі обставини, у яких хронічно перебуває наша видавнича справа, цей шлях до читача — понад чверть століття! — бачиться неправдоподібно довгим. Щойно 2003 року львівська "Кальварія" видала крихітну збірку "Мала методика". Важко рецензувати "метелика" кишенькового формату, у якому вміщено по дві-три поезії із семи (!) неопублікованих книг. Адже ця есенційна витяжка не дає жодного більш-менш повного уявлення про надзвичайно інтенсивні, переповнені карколомними експериментами й плідними метаннями пошуки поета. Хоча рецензувати — й читати — цю книжечку все одно треба. Надто рідкісна, по-своєму драматична доля просвічує з неї, може, бездольність, високий талант і кричуща безталанність, якась нецьогосвітня віддаленість від прагматичного й цинічного простору ринків, більших і менших кон'юнктур, від шкурних і тому пласких інтересів. Якась взірцева непристосованість до потреб і вимог соціуму, лірична одержимість самотнім опором. І це, либонь, найвластивіше слово, до якого можна вдатися, характеризуючи життєву й творчу поставу Володимира Кашки: опір. Нонконформізм. Довічна опозиція.

Зовсім невипадково вірш "Опозиція" і відкриває запізнілу першу збірку поета, вводячи читача в "кам'яний мішок з дверима оббитими сталлю". Пастка в'язничної камери є промовистим символом життєвого середовища чоловіка, якому з його винятковим обдаруванням довелося народитись і бути вихованим у тоталітарній державі. Паноптичний нагляд і безперервна кара за найневинніші, здавалось би, прояви людської самості, гнітюча відсутність реальних можливостей самореалізації, суцільна підозріливість утілюються в постатях анонімних "їх":

ти бачиш руками

певні вони

і відрубують руки

ти бачиш ногами

ти бачиш серцем

перехрещують груди дошками

Задротована, забита дошками, оточена зусібіч "залізною завісою" камера має, проте, таємне вікно, крізь яке видно природу; за бажання можна прочинити кватирку й погладити горобчика з росою на крилах. Це потаємне вікно — вікно в себе, у внутрішній світ пам'яті та уяви, одне з можливих протиставлень зовнішньому ворожому світові вартових. Саме внутрішню цитадель (або, як підказує назва іншого вірша, вежу), усвідомлену основу кожного дієвого протистояння та прямостояння, безуспішно намагаються знищити "вони". Але навіть фізично усунувши носія опору, "вони" неспроможні подолати неусувне метафізичне: таємне вікно внутрішньої свободи, котре можна знайти й у глибоко закопаній домовині.

Вміння бачити таємне вікно є виявом іншої істотної здатності поета бачити мову. Завдяки отакому баченню звичний затертий фразеологізм "осінній день на рябому коні їздить" перетворюється на розлогу епічну картину, сповнену високого філософського змісту:

Осінній день коня рябого

до гілки вечора прип'яв;

на схід втікає вже дорога

і зі своїм прощається ім'ям —

і приміряють речі маску Бога.

.....

("Сутінки")

Цей рількеанський вірш, один із найкращих не тільки в "Малій методиці", а й у всій творчості Кашки, примушує уважніше прислу́хатися до ритмічних першоджерел, до витоків традиції, якій поет сповна належить. Вірші Кашки сутнісно пов'язані з вершинними досягненнями європейської поезії XX століття; їх образний лад, напрочуд оригінальна ритмічна структура, особлива медитативна тиша, створювана ними, вказують на добру школу, на органічне засвоєння та діалогічне переосмислення поетичних світів Рільке, Т. С. Еліота, Сен-Жон Перса. Інтонаціями, синтаксичними конструкціями періодів, запаморочливо розлогими метафорами в дусі Сен-Жон Перса насичена велика поема Володимира Кашки "Методика-музика". Навіть ті фрагменти з неї, що ввійшли до рецензованої збірки, переконливо доводять: маємо справу з одним із найбільших творчих звершень молодого ще на час її написання (1979 рік!) автора.

Одначе помилково було би вважати поезію Кашки такою собі популярною нині постмодерною грою з текстами актуальної літератури. Від самого початку складного сюжету творчого розвитку, за винятком нетривалого періоду учнівства й неминучого наслідування, поет вирізнявся індивідуальною манерою письма, виробленим голосом, схильністю до самостійних філософських узагальнень. Володимир Кашка — будівничий власного, ні на кого не схожого модерного проекту нової поетичної мови, чітко окресленого в тій таки "Методиці-музиці":

Сузір'ям імена чарі́вні дати

від жінки, мами, від сусідів потай,

немов сумним чужинським дітям

грошей на гостинці,

вино допить, зігріти зором

пшеничні крихти на столі і тихо вийти,

навчивши хаос мови України, лишивши

в добрий спадок

землякам бруньки нових імен весняних.

[підкреслення моє. — К. М.]

І тут варто наголосити на ще одній, дивовижній речі. Попри відсутність друку, наділяння сузір'їв новими іменами не лишилося непоміченим для направду культурної української спільноти. Завдяки "самвидаву", у якому активно циркулювали тексти Грицька Чубая, Миколи Рябчука, Олега Лишеги та багатьох інших, нині широко знаних літераторів, вірші Володимира Кашки здобули свою, хай і нечисленну, зате прихильну, а головне — адекватну поетовому таланту, підготовану аудиторію. "Всі ці тексти писалися не для друку і поширювались у машинописах, а також, сказати б, усно — переважно в авторському виконанні. Богемні вечірки, на яких читалися новонаписані вірші чи оповідання, виникали, як правило, стихійно, у досить вузькому колі друзів, хоча часами вони готувалися заздалегідь як ширші мистецькі акції і включали в себе "підпільні" художні виставки, виконання бардівських пісень і, звичайно ж, пиття вина чи принаймні чаю (див. про це, наприклад, цікаве есе-спогад Володимира Драпея "Воскресіння чаю" в "Сучасності", ч. 10, 1993). …Богемні середовища цього типу існували у Львові, Києві, Луцьку, Ужгороді, Тернополі, Івано-Франківську і навіть Бахмачі; контакти між ними включали не лише обмін листами, книжками

й рукописами, а й "гастрольні" поїздки одне до одного — з відповідним застіллям та читанням текстів перед досить широкою публікою, яка з такої нагоди збиралася", — згадує про ті часи Микола Рябчук у "Дилемах українського Фауста". Хоча в 70—80-х роках не доводилося навіть мріяти про більш-менш репрезентативну публікацію, вже не кажучи про окрему книжку, автор цих рядків був свідком того, як ніде не друковані строфи з "Контраміфів" Кашки напам'ять цитував Юрій Андрухович, а львівський художник Ярослав Шимін одну з кращих своїх картин побудував на ремінісценціях із Кашчиних "Ескізів перспективи", уривки з яких можна сьогодні прочитати в "Малій методиці". І хронологічно, і типологічно поезія Володимира Кашки належить до нурту пізніх сімдесятників, що на ньому сповна окошилися наслідки репресій 1965–1972 років, спрямовані комуністичним режимом проти хай там якого кволого, але — опору.

Той, хто одного разу відшукав у собі таємне вікно на волю, вже ніколи не забуде й не зрадить неповторного смаку причастя тією волею, дедалі рідше повертаючись до осучасненої клітки. Переконуєшся в цьому, читаючи вірші, вибрані з пізніших книг поета, зокрема, з "Керівництва до польоту". Їхня елегійна прозорість і стримана урочистість завершують тривалий процес формування Майстра. Ностальгійний жаль, спричинений неможливістю вдруге ввійти до ріки становлення, змінюється рішучою, хоч одночасно й смиренною готовністю до смерті:

Та помреш, де живеш. Золотого перетину

ти собою потвердиш магічне число

і завершиш останній між експериментами:

жить — як пишеш, писать — як насправді було.

З-поміж знаних утіх — всепрощення і зречення.

Ще б заповнить знанням вже на видиху мить:

чи є щось над і поза гонитвами-втечами?

Але вдень — іще осінь, вночі ж — німування зими.

("Село Матіївка")

"Мала методика" Володимира Кашки — привід не так для знайомства, як для пригадування чогось давно знаного й забутого, дорогого, винятково важливого. Звертаючись більше до пам'яті, ніж до уяви, ця книжечка вчить довіряти одкровенням анамнезису, у яких дитяча свіжість світосприйняття межує з дитячою ж незахищеністю, а вразливість нерозривно пов'язана з відкритістю. Погоджуючись із вироками форми людського існування — а серед них і непізнаваність Бога, і "вічне повернення", і прозаїчні повсякденні злидні, — поет, однак, наполягає, що "ця незорана земля — завжди нова". У вічній новизні, у вмінні бачити та створювати її криється велика надія як для внутрішнього, так і для зовнішнього світів.